



## URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

90  
lat  
1918-2008

31-223 Kraków, ul. Kazimierza Wyki 3  
e-mail: sekretariatUSKRK@stat.gov.pl tel. 012 415 38 84 Internet: <http://www.stat.gov.pl/krak>

Informacja sygnalna - Nr 13

Data opracowania - czerwiec 2008 r.

### DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH, RODZIN ZASTĘPCZYCH I ZAKŁADÓW STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2007 R.

W ramach pomocy społecznej realizowana jest opieka połączona z wychowaniem dzieci i młodzieży, które zostały pozbawione całkowicie lub częściowo opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej. Funkcje taką pełnią **placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze**.

W województwie małopolskim według stanu w dniu 31 XII 2007 r. funkcjonowało 289 placówek wspierających funkcje opiekuńczo-wychowawcze rodzin. Całodobową ciągłą lub okresową opiekę zapewniały 52 placówki, z których połowę stanowiły placówki socjalizacyjne. Opiekę dzienną sprawowało 237 placówek i były to głównie placówki opiekuńcze (86,5%). W porównaniu do stanu sprzed roku ubyły 2 placówki całodobowe, a liczba placówek wsparcia dziennego zmalała o 28.

TABL.1 PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE WEDŁUG  
TYPÓW PLACÓWEK W 2007 R.  
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki	Miejsca	Wychowankowie
<b>Placówki całodobowe</b> .....	<b>52</b>	<b>1235</b>	<b>1132</b>
socjalizacyjne .....	26	811	759
rodzinne .....	16	132	115
interwencyjne .....	5	114	97
wielofunkcyjne .....	5	178	161
<b>Placówki wsparcia dziennego</b> .....	<b>237</b>	<b>8057</b>	<b>7654</b>
opiekuńcze .....	205	5958	5536
specjalistyczne .....	32	2099	2118

Najwięcej placówek całodobowych prowadzonych było przez samorząd powiatowy (19 placówek), miasta na prawach powiatu (11) oraz kościoły i związki wyznaniowe (11). Dla pozostałych organami prowadzącymi były: samorządy gminne, stowarzyszenia, organizacje społeczne i fundacje.

Wśród placówek wsparcia dziennego najwięcej było prowadzonych przez samorząd gminny (156 placówek). Stowarzyszenia prowadziły 36 placówek, organizacje społeczne - 13, kościoły i związki wyznaniowe - 11. Do organów prowadzących zaliczały się również samorządy powiatowe, miasta na prawach powiatu, fundacje i osoby prawne.

W **całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych** w ciągu 2007 roku przebywało 2041 wychowanków, o 2,3% więcej niż w roku poprzednim. Placówki socjalizacyjne przyjęły 1138 osób, co stanowiło 55,8% wychowanków umieszczonych we wszystkich placówkach.

W ciągu roku z placówek ubyło 738 osób w wieku do 18 lat. Spośród nich 265 trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, 234 powróciło do rodziny naturalnej, 79 umieszczono w rodzinach zastępczych, a 37 - w adopcyjnych. W przypadku placówek interwencyjnych prawie połowa osób w wieku do 18 lat, które opuściły zakład, trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z placówek rodzinnych 46,2% powróciło do rodziny naturalnej. Z placówek socjalizacyjnych 30,0% powróciło do rodziny naturalnej, a 28,9% trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z placówek wielofunkcyjnych 29,9% trafiło do rodzin zastępczych, natomiast 25,4% powróciło do rodzin naturalnych.

Wśród wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w końcu grudnia 2007 r. – 97,2% (1100 osób) stanowiły osoby przyjęte na podstawie orzeczenia sądu. Osoby te umieszczono w większości w placówkach socjalizacyjnych (67,9%), w których stanowiły 98,4% wszystkich podopiecznych. Prawie 62% wychowanków stanowiły dzieci i młodzież (698 osób), które zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej po raz pierwszy. W placówkach wielofunkcyjnych udział tych osób w ogólnej liczbie podopiecznych wyniósł 83,2%, w interwencyjnych - 80,4%, w socjalizacyjnych - 58,5%.

TABL.2 PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE WEDŁUG POWIATÓW W 2007 R.  
Stan w dniu 31 XII

POWIATY	Placówki opiekuńczo-wychowawcze			
	całodobowe		wsparcia dziennego	
	miejsca	wycho- wankowie	miejsca	wycho- wankowie
<b>OGÓLEM</b> .....	<b>1235</b>	<b>1132</b>	<b>8057</b>	<b>7654</b>
POWIATY				
Bocheński .....	36	35	311	285
Brzeski .....	32	31	155	118
Chrzanowski .....	8	7	350	282
Dąbrowski .....	24	26	52	50
Gorlicki .....	36	31	135	422
Krakowski .....	64	66	603	577
Limanowski .....	29	29	146	151
Miechowski .....	28	25	126	76
Myślenicki .....	–	–	400	407
Nowosądecki .....	70	62	532	399
Nowotarski .....	10	9	306	352
Olkuski .....	30	25	328	213
Oświęcimski .....	62	55	561	518
Proszowicki .....	–	–	314	309
Suski .....	–	–	100	88
Tarnowski .....	–	–	856	734
Tatrzański .....	41	39	237	235
Wadowicki .....	38	32	230	219
Wielicki .....	35	33	70	52
MIASTA NA PRAWACH POWIATU				
Kraków .....	528	475	1887	1796
Nowy Sącz .....	74	73	148	171
Tarnów .....	90	79	210	200

wychowawczych umieszczono 596 chłopców i 536 dziewcząt.

W 2007 roku działalność całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych wspierało swoją pracą 255 wolontariuszy.

**Placówki wsparcia dziennego** przyjęły w ciągu roku 13061 wychowanków, w tym 76,3% zostało objętych opieką placówek opiekuńczych. Placówki świadczyły pomoc 316 osobom niepełnosprawnym. Z pomocy placówek specjalistycznych skorzystało 271 takich osób.

Placówki wsparcia dziennego w końcu roku dysponowały także 26 okresowymi miejscami noclegowymi, w tym 18 należało do placówek opiekuńczych.

W dziennych placówkach opiekuńczo-wychowawczych pracowało 775 wolontariuszy, w tym 532 w placówkach opiekuńczych.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w końcu roku znajdowało się 128 osób chorujących przewlekłe i 121 osób niepełnosprawnych. Największy udział chorujących przewlekłe odnotowano w placówkach socjalizacyjnych (12,4%), a niepełnosprawnych w placówkach rodzinnych (12,2%). Opieką objęto też 23 sieroty i 206 półsierot, które wspólnie stanowiły 20,3% wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. W placówkach rodzinnych udział wychowanków pozbawionych przynajmniej jednego z rodziców wyniósł 35,7%.

W ogólnej liczbie wychowanków, w końcu roku, najliczniejsze grupy stanowiły osoby w wieku 14-16 lat (383 osoby, tj. 33,8%) oraz w wieku 7-13 lat (354 osoby, tj. 31,3%). Starsze, ale jeszcze niepełnoletnie tworzyły zbiorowość 229 osób (20,2%). Dzieci do 6 lat włącznie stanowiły 9,4% (106 osób). W placówkach pozostawało także 60 osób pełnoletnich kontynuujących naukę. Osoby te przebywały głównie w placówkach socjalizacyjnych (71,7%). Łącznie w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczono 596 chłopców i 536 dziewcząt.

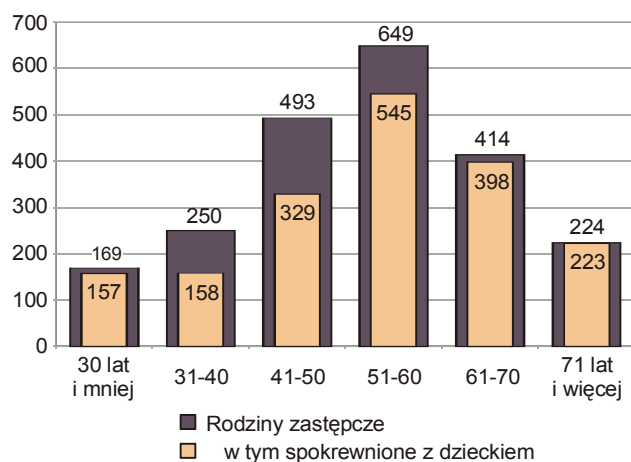
TABL.3 RODZINY ZASTĘPCZE I DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH WEDŁUG TYPÓW RODZIN W 2007 R. Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rodziny zastępcze	W tym na wsi	Dzieci <sup>a</sup> w rodzinach zastępczych	W tym w wieku 0-3 lat
<b>OGÓLEM</b> .....	<b>2199</b>	<b>892</b>	<b>3224</b>	<b>253</b>
Spokrewnione z dzieckiem .....	1810	700	2441	125
Niespokrewnione z dzieckiem	291	144	441	28
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem .....	98	48	342	100
wielodzietne rodziny zastępcze .....	36	21	184	19
specjalistyczne rodziny zastępcze .....	8	2	15	2
o charakterze pogotowia rodzinnego .....	54	25	143	79

<sup>a</sup> Do lat 18.

żeństw i 887 osób samotnych. Rodziny, do których przyjęto 1 dziecko stanowiły 70,5%, 2 - 19,3%, 3 - 6,2%, 4 - 2,1%, 5 i więcej - niespełna 2%. Większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (82,3%), w których wychowywało się 76,6% wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

**Rodziny zastępcze według wieku osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej w 2007 r.**  
Stan w dniu 31 XII



które ukończyły 14 lat - 39,3%. Dzieci w wieku 4-6 lat stanowiły 11,2%, a w wieku 3 lata i mniej - 7,8%.

Według stanu w dniu 31 XII 2007 r., spośród ogólnej liczby dzieci w wieku do lat 18 przebywających w rodzinach zastępczych, 1291 (40,0%) posiadało dochód, do którego zaliczało się: kwotę otrzymywanej renty wraz z dodatkiem dla sierot zupełnych, zasiłek i dodatek pielęgnacyjny, alimenty oraz kwotę odpowiadającą dochodom uzyskiwanym z majątku dziecka. Dochód w wysokości poniżej 200 zł miesięcznie posiadało 580 dzieci, a przekraczający 500 zł - 325 dzieci.

W rodzinach zastępczych pozostawało 214 dzieci, które w omawianym roku osiągnęły pełnoletniość, w tym 193 w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem. Grupę tą tworzyły głównie osoby nieusamodzielnione, spośród których 208 kontynuowało naukę.

Liczba dzieci do lat 18 przebywających w rodzinach zastępczych, w przeliczeniu na 1000 dzieci do lat 18 w województwie, wyniosła 4,7. W Krakowie, gdzie znajdowało się najwięcej rodzin zastępczych (24,9%), wskaźnik ten wyniósł 5,9.

W województwie małopolskim według stanu w dniu 31 XII 2007 r. funkcjonowało 2199 **rodzin zastępczych** zapewniających na czas określony opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W porównaniu do stanu sprzed roku liczba rodzin zmniejszyła się o 60 (o 2,7%), głównie w wyniku zmniejszenia liczby rodzin spokrewnionych z dzieckiem o 78 (o 4,1%). Dla 1499 rodzin organem prowadzącym był samorząd powiatowy, a dla 700 miasto na prawach powiatu.

Funkcję rodziny zastępczej (według stanu w końcu 2007 r.) pełniło 1312 mał-

W końcu grudnia 2007 r. we wszystkich rodzinach zastępczych przebywało 3438 podopiecznych, w tym 3224 dzieci do lat 18, wśród których dziewczęta stanowiły 48,0% (1549 osób). Ogólna liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych, w porównaniu do stanu sprzed roku, zmniejszyła się o 2,4%.

W zbiorowości objętych opieką dzieci niepełnoletnich znajdowało się 281 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności i 271 sierot. Największą grupę wśród wychowanków niepełnoletnich stanowiły osoby w wieku 7-13 lat, ich udział wyniósł 41,7%. Liczną zbiorowość tworzyły też dzieci starsze,

W ciągu 2007 roku rodziny zastępcze opuściło 327 dzieci w wieku poniżej 18 lat, w tym: 119 powróciło do rodziny naturalnej, 65 umieszczono w innej rodzinie zastępczej, 86 przekazano do adopcji, 50 umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zastępcze opuściło również 129 młodych osób, które w 2007 r. ukończyły 18 lat. Spośród nich 56 usamodzielniało się, w tym 28 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych, a 17 założyło własne gospodarstwo domowe.

W województwie małopolskim w końcu 2007 r. działalność w zakresie **stacjonarnej pomocy społecznej** prowadziło 119 domów lub zakładów (w tym 3 filie). Łączna liczba miejsc będących w dyspozycji zakładów stacjonarnej pomocy społecznej zmniejszyła się o 116 w porównaniu ze stanem odnotowanym w 2006 r. i wyniosła

8,6 tys. W domach pomocy społecznej oraz ich filiach znajdowało się 88,4% wszystkich miejsc. Wskaźnik miejsc na 10 tys. ludności województwa wyniósł 26,1.

TABL.4 RODZINY ZASTĘPCZE I DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2007 R. Stan w dniu 31 XII

POWIATY	Rodziny zastępcze	W tym spokrewnione z dzieckiem	Dzieci <sup>a</sup> w rodzinach zastępczych		W tym w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem
			w liczbach bezwzględnych	na 1000 dzieci w wieku do lat 18	
<b>OGÓŁEM</b> .....	<b>2199</b>	<b>1810</b>	<b>3224</b>	<b>4,7</b>	<b>2441</b>
<b>POWIATY</b>					
Bocheński .....	84	78	135	5,7	116
Brzeski .....	45	38	57	2,7	47
Chrzanowski .....	110	95	162	7,1	126
Dąbrowski .....	21	19	31	2,4	28
Gorlicki .....	80	70	116	4,8	94
Krakowski .....	166	128	255	4,9	178
Limanowski .....	78	59	121	3,6	80
Miechowski .....	33	28	51	5,2	41
Myślenicki .....	56	39	105	3,6	72
Nowosądecki .....	102	71	150	2,8	91
Nowotarski .....	102	82	182	4,1	122
Olkuski .....	103	85	144	6,8	113
Oświęcimski .....	128	111	169	5,7	139
Proszowicki .....	30	27	46	5,1	36
Suski .....	51	45	83	4,3	67
Tarnowski .....	80	63	137	2,9	95
Tatrzanski .....	52	47	76	5,3	67
Wadowicki .....	119	98	177	5,1	132
Wielicki .....	59	35	90	3,9	50
<b>MIASTA NA PRAWACH POWIATU</b>					
Kraków .....	547	468	696	5,9	574
Nowy Sącz .....	70	52	118	6,8	70
Tarnów .....	83	72	123	5,9	103

a Do lat 18.

TABL.5 STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ W 2007 R. Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki (domy lub ośrodki oraz filie)	Miejsca	Pensjonariusze
<b>OGÓŁEM</b> .....	<b>119</b>	<b>8559</b>	<b>8394</b>
Domy pomocy społecznej .....	90	7564	7512
Rodzinne domy pomocy .....	2	12	12
Placówki zapewniające całodobową opiekę <sup>a</sup> w ramach działalności gospodarczej .....	13	397	371
Schroniska lub domy dla bezdomnych .....	7	396	362
Domy dla matek .....	4	152	108
Noclegownie .....	1	10	2
Pozostałe placówki .....	2	28	27

a Osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Do sektora publicznego zaliczały się 62 zakłady (w tym 2 filie), na terenie których znajdowało się 6168 miejsc. Dla 44 z tych placówek organem prowadzącym był samorząd powiatowy. W ramach sektora prywatnego 36 placówek (63,2%) prowadzonych było przez kościoły i związki wyznaniowe.

W zakładach stacjonarnej pomocy społecznej w ciągu roku 2007 umieszczono 2181 osób, w tym 917 (42,0%) w domach pomocy społecznej i 822 (37,7%) w schroniskach lub domach dla bezdomnych. Na umieszczenie w placówce (według stanu w końcu roku) oczekiwały 524 osoby. Na miejsce w domach pomocy społecznej oczekiwało 92,4% z nich.

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 8,4 tys. pensjonariuszy, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 75 lat i więcej (2,7 tys. osób, 32,5% całej zbiorowości). Byli to głównie mieszkańcy placówek dla osób przewlekle somatycznie chorych (48,1%) i w podeszłym wieku (38,5%). Na 1000 osób zaliczonych do tej grupy wieku zamieszkujących województwo, 14 przebywało w stacjonarnych zakła-

TABL.6 PENSJONARIUSZE STACJONARNYCH ZAKŁADÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W 2007 R. Stan w dniu 31 XII

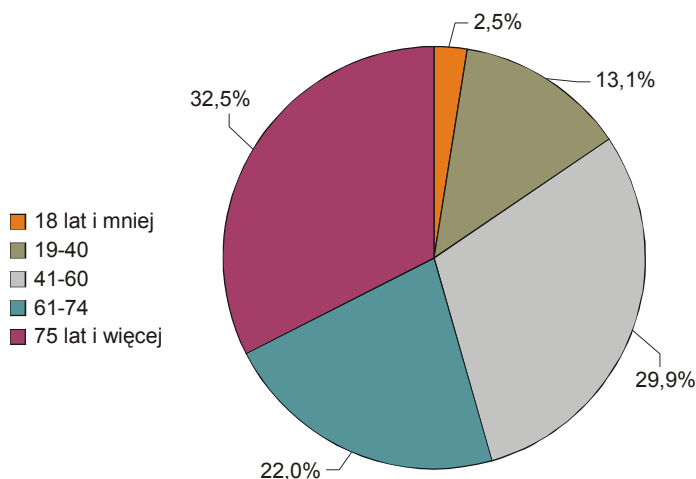
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym w domach pomocy społecznej
<b>OGÓLEM</b> .....	<b>8394</b>	<b>7512</b>
w tym kobiety .....	4394	3958
osoby:		
W podeszłym wieku .....	1669	1267
Przewlekle somatycznie chore .....	2185	2185
Przewlekle psychicznie chore .....	2323	2323
Niepełnosprawne intelektualnie .....	1745	1737
dorośle .....	1260	1252
dzieci i młodzież .....	485	485
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży .....	160	–
Bezdomne .....	312	–

dachach pomocy społecznej. Dość liczna grupa pensjonariuszy zaliczała się do osób w wieku 41-60 lat (2,5 tys. osób). Najwięcej z nich przebywało w zakładach dla przewlekle psychicznie chorych (45,1%) i dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (23,9%).

W domach pomocy społecznej (według stanu w dniu 31 XII 2007 r.) przebywało 89,5% wszystkich pensjonariuszy. Wśród nich osoby przewlekle psychicznie chore stanowiły 30,9%, a przewlekle somatycznie chore - 29,1%.

### Pensjonariusze zakładów stacjonarnej pomocy społecznej według wieku w 2007 r.

Stan w dniu 31 XII



Udział osób, które nie opuszczały łóżek w ogólnej liczbie mieszkańców zakładów pomocy społecznej wyniósł 12,4%. Swój pobyt w placówce 93,2% pacjentów (7820 osób) opłacało przynajmniej w części z dochodów własnych, np. z emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego. Zaledwie 291 osób (3,5%) z tej grupy opłaciło swój pobyt w pełnej wysokości (w 2006 r. - 4,1%). Gminy lub budżet państwa pokrywały pełną odpłatność dla 3,8% pacjentów. Z odpłatności zwolnionych było 1,3% pensjonariuszy.

Opiekę nad pensjonariuszami placówek w końcu 2007 r. sprawowało 5646 osób, tj. o 1,8% więcej niż rok temu. W domach pomocy społecznej pracowało 5428 osób (96,1% całego personelu). Personel medyczny liczył: 22 lekarzy, 844 pielęgniarki, 128 fizjoterapeutów. Na zasadach wolontariatu pracowało 267 osób.

TABL.7 STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG POWIATÓW W 2007 R.  
Stan w dniu 31 XII

POWIATY	Placówki (domy lub ośrodki oraz filie)	Miejsca		Pensjonariusze
		w liczbach bez- względnych	na 10 tys. ludności	
<b>OGÓLEM</b> .....	<b>119</b>	<b>8559</b>	<b>26,1</b>	<b>8394</b>
POWIATY				
Bocheński .....	1	135	13,3	136
Brzeski .....	2	71	7,8	70
Chrzanowski .....	3	164	12,8	161
Dąbrowski .....	2	100	17,1	90
Gorlicki .....	4	285	26,7	285
Krakowski .....	9	847	34,2	850
Limanowski .....	3	155	12,6	155
Miechowski .....	6	379	74,9	378
Myślenicki .....	4	284	24,1	274
Nowosądecki .....	6	346	17,3	336
Nowotarski .....	3	154	8,4	145
Olkuski .....	3	147	12,9	147
Oświęcimski .....	3	332	21,7	332
Proszowicki .....	2	162	37,3	162
Suski .....	4	206	25,0	200
Tarnowski .....	14	692	35,6	676
Tatrzński .....	2	118	18,1	118
Wadowicki .....	6	441	28,5	442
Wielicki .....	2	62	5,8	62
MIASTA NA PRAWACH POWIATU				
Kraków .....	27	2521	33,3	2453
Nowy Sącz .....	5	442	52,3	423
Tarnów .....	8	516	44,4	499

Źródłem informacji wykorzystanych do opracowania były wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach:

*PS-01 Sprawozdanie placówki opiekuńczo-wychowawczej*

*PS-02 Sprawozdanie rodzin zastępczych*

*PS-03 Sprawozdanie zakładu stacjonarnej pomocy społecznej*